

PREZENTACE STUDIE

„Postoje a jednání občanů České republiky spojené se zabezpečováním na stáří“

Seminář Odborné komise pro důchodovou reformu

MPSV

9. června 2016

ZADÁNÍ: studie pro příští výzkum

1. Konceptci problematiky zabezpečení na stáří
2. Model vzájemného ovlivňování jednotlivých faktorů zabezpečení na stáří
3. Shrnuté výstupy v už realizovaného českého i zahraničního výzkumu
4. Konceptuálně zakotvený matematický model dimenzí a faktorů fenoménu zabezpečení na stáří
5. Seznam odborné literatury + shrnutí a relevance textu

TÝM CESES:

Doc. PhDr. Pavol Frič, Ph.D.

- Mgr. Tomáš Čížek
- Mgr. Martin Nekola, Ph.D.
- Mgr. Michaela Šmídová, Ph.D.
- PhDr. Martin Vávra Ph.D.
- Prof. PhDr. Arnošt Veselý, Ph.D.
- Mgr. Martin Witz

KONCEPT ZABEZPEČENÍ NA STÁŘÍ

Chybí definice!!!

Nekomplexní přístup:

- temporální kategorizace
- omezení na ekonomickou dimenzi (behaviorální ekonomie = strategie finančního zabezpečení)
- problém iracionality či omezené racionality rozhodování
- problém intervence neekonomických strategií
- **Problém deficitu koncepčnosti**

REDUKOVANÝ PŘÍSTUP

KONCEPTUÁLNÍ RÁMEC

Stáří je nejrizikovější období života dospělého člověka!

Zabezpečování na stáří = proces zvládání rizik stáří

Koncept rizik stáří

- riziková společnost, rizika = motor společnosti, věk = rizikový faktor, rizika mají tendenci s věkem narůstat a řetězit se

Koncept ideálu stáří

- umožňuje rozeznávání rizik stáří

Koncept individuální strategie

eliminace rizik stáří = vzorec dlouhodobého cílového chování, kterým se jednotlivci snaží zvládat rizika stárnutí (Bourdieu 2002)

KOMPLEXNÍ PŘÍSTUP

Zabezpečování na stáří

IDEÁL STÁRNUTÍ

Představy o plnohodnotném životě důchodce jsou individuální +

Normativní tlaky společenského ideálu stárnutí v dané kultuře – sociální konstruování:

„**aktivní stárnutí**“, „**produktivní stárnutí**“, „**pozitivní stárnutí**“, „**zdravé stárnutí**“, „**úspěšné stárnutí**“ = správné stárnutí

Ideály se promítají do veřejných politik týkajících se zabezpečování občanů ve stáří.

Ambice **oddalovat** rizika stáří, nebo se na ně postupně **adaptovat**?

VNÍMANÁ RIZIKA STÁRNUTÍ

Rizika = příští události, které mohou ohrozit realizaci ideálního stárnutí.

Současnost je čím dále, tím více charakterizovaná žitými riziky budoucnosti - vnímavost vůči rizikům se zvyšuje

Rizika spjatá s: potravinami, dopravou, produkty a službami, chorobami, bydlením, zdravotním systémem ... mají **tendenci s věkem narůstat a řetězit se**

- **Křehcí senioři čtvrtého věku (>80 let)**

(osamělí, pauperizovaní, zanedbávaní, manipulovaní, týraní)

ÚROVNĚ RIZIK STÁRNUTÍ

I. Úroveň:

Nemocnost, Selhání rodiny, Ztráta finančních zdrojů

II. Úroveň:

**Zanedbanost, Nesoběstačnost, Sociální vyloučení,
osamělost, Pauperizace**

III. Úroveň:

**Oběť kriminality a manipulace, Týrání, úrazy,
Nekompetence a ztráta autonomie**

IV. Úroveň:

Smrt

PLURALITA STRATEGIÍ

Celková individuální strategie zabezpečení na stáří se skládá z různých sub-strategií:

- 1. Finanční**
- 2. Pracovní**
- 3. Rodinných investic**
- 4. Sociálních investic**
- 5. Adaptace životního stylu**
- 6. Adaptace domácnosti**
- 7. Duchovní**
- 8. Laissez Faire**

SHRNUTÍ KONCEPTUÁLNÍHO RÁMCE výzkumu zabezpečování na stáří

Ideál stáří:

Adaptační

Oddalovací

Vnímaná rizika stáří:

Dle jednotlivých úrovní

Dle fází životního běhu (třetí a čtvrtý věk)

Strategie zvládání rizik stáří:

- individualistické
- solidární:
 - Podpora státu
 - Podpora sociálního okolí

*Fakulta sociálních věd
Univerzita Karlova v Praze*

Centrum pro sociální a ekonomické strategie

Děkuji za pozornost

Pavol Frič

CESES, UK, FSV

pavol.fric@sfv.cuni.cz